

รำตงกะเหรี่ยงโปว์

Rom Tong Karen Pwo

เกิดศิริ นาคกร¹

Kerdsiri Nakkorn

สุขสันติ แวงวรรณ²

Suksanti Wangwan

นิวัฒน์ สุขประเสริฐ³

Niwan Sukparsaet

Received: February 9, 2021

Revised: May 28, 2021

Accepted: June 10, 2021

บทคัดย่อ

วิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) ศึกษาประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรม ของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปว์บ้านกองม่องทะ 2) วิเคราะห์องค์ประกอบ และกระบวนการรำตง ผู้หย่องให้บ้านกองม่องทะ จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากเอกสาร ตำรา งานวิจัย และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ผลการศึกษาพบว่า ชาวกะเหรี่ยงโปว์บ้านกองม่องทะอพยพมาจาก ประเทศพม่ามาทางด่านเจดีย์สามองค์เข้ามาอาศัยอยู่ในบ้านกองม่องทะ มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยเรียบง่าย ปฏิบัติตนถูกต้องตามขนบธรรมเนียม ประเพณี และความเชื่อเรื่องพิธีกรรม ประเพณีและพิธีกรรมเกี่ยวข้อง

¹นักศึกษาประจำสาขาสถาปัตยกรรมศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

³อาจารย์ ดร. ประจักษ์คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

กับการแสดงพื้นบ้านเรียกว่า รำตง วิเคราะห์องค์ประกอบ และกระบวนการทำรำตง ผู้หย่องให้ พบว่า การแสดงรำตงผู้หย่องให้ ประกอบไปด้วย ช่วงที่ 1 การไหว้ครู ช่วงที่ 2 และ 3 เข้าสู่การแสดง ทำนองและบทเพลงร้องเป็นภาษากะเหรี่ยง มี 15 เพลง เป็นการปฏิบัติทำรำหมู่แสดงให้เห็นถึงความพร้อมเพรียง มีลักษณะโครงสร้างทำรำโดยใช้สระในร่างกาย ได้แก่ ไหล่ ศีรษะ แขน มือ ขา และเท้า เพื่อสอดคล้องกับกระบวนการทำรำแม่บทกะเหรี่ยงโปว์ ซึ่งนำมาใช้ในการแสดงรำตงผู้หย่องให้ปรากฏทำรำทั้งหมด 7 ทำรำ มีท่ารับบ่งบอกถึงการเริ่มต้นการแสดงและจบการแสดง โดยทำรำที่ปรากฏงดงามตามลักษณะเฉพาะของชาวกะเหรี่ยงโปว์บ้านกอม่องทะ

คำสำคัญ: รำตง กะเหรี่ยงโปว์

Abstract

The purposes of this study were to study the history, lifestyle, tradition, and culture of Karen Pwo tribe of Kong Mong Ta village and to analyze the components and the dancing postures of Tong Phu Hyong He dance from Kong Mong Ta village, Kanchanaburi province. This is the qualitative research that the information was collected by studying the documents, books, related research articles, and interviewing the experts

The research found that Pwo Karen people of Kong Mong Ta village migrated from Myanmar through Three Pagodas Pass and settled down at Kong Mong Ta village. They have the simple lifestyle according to their tradition and ritual belief. The tradition and the ritual, that are about folk shows, are called Rum Tong. From analyzing the components and postures of Tong Phu Hyong He dance, it found that Tong Phu Hyong dance consists of three parts; first part is Wai Kru, and second and third part is the performance. There are melody and songs in Karen language for fifteen songs. The folk shows are the group-based performance which reflects the unity. The dancing postures use various parts of body: shoulder, head, arms, hands, legs, and feet. Tong Phu Hyong He dance has seven dancing postures based on Rum Mae Bod Kariang Pwo. The dance has the transition postures that indicate the beginning and the end of the dancing which is beautiful and unique in the way of Pwo Karen people of Kong Mong Ta village.

Keywords: Rum Tong, Karen Pwo

บทนำ

ประเทศไทยเป็นดินแดนที่มีกลุ่มชนชาติพันธุ์ที่หลายเชื้อชาติมาตั้งถิ่นฐาน เพื่อการดำเนินชีวิตอย่างกระจาดกระจายตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย บางกลุ่มเป็นชนกลุ่มน้อยที่อพยพเข้ามาตั้งรากฐานอยู่กันอย่างอิสระ เช่น แม้ว เย้า มูเซอ ลีซู อีโก้ ปะหล่อง และกะเหรี่ยง สิ่ง que แสดงให้เห็นอย่างชัดเจน คือ วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ภาษา และการดำเนินชีวิตที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่แตกต่างกันไปแต่ละท้องถิ่น เช่น ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ความเชื่อ ลักษณะการประกอบอาชีพ ได้แก่ การประมง อุตสาหกรรม การเกษตร เป็นต้น นอกจากนั้นยังมีการอพยพโยกย้ายถิ่นฐานที่จะทำให้เกิด การผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมถึงแม้มีการไหลบ่าของวัฒนธรรมภายนอกเข้ามาเมื่อมีอิทธิพล จนทำให้วัฒนธรรมพื้นบ้านบางอย่างสูญหายไปตามกระแส เช่น รำตงอะบละ รำตงไอโฟ้ไอมี่ รำตงหม่องไย่ว์ รำตงคะเฉะ เป็นต้น ซึ่งวัฒนธรรมของตนอันเป็นหลักฐานยืนยันความเป็นมาของบรรพบุรุษ และมรดกทางวัฒนธรรมของชนรุ่นหลัง โดยสร้างสรรค์จากปฏิภาณไหวพริบ และสภาพความเป็นจริงของวิถีชีวิต จนกลายเป็นศิลปะที่แสดงถึงความงดงามที่เป็นเอกลักษณ์อย่างโดดเด่น อันกลั่นกรองมาจากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ และเชิดชูสืบต่อไป

กลุ่มกะเหรี่ยงเป็นชนชาติพันธุ์หนึ่งซึ่งมีภูมิลำเนาในประเทศไทย โดยอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานตั้งแต่สมัยโบราณที่ยังไม่มีอาณาเขตที่แน่นอน ซึ่งปรากฏหลักฐานในหนังสือ “ไทยรบพม่า” โดยสมเด็จพระนเรศวรมหาราชได้เรียบเรียงและบันทึกไว้ว่า สมัยกรุงศรีอยุธยาในการทำศึกสงครามระหว่างไทยกับพม่านั้น สมเด็จพระนเรศวรมหาราชได้ไปตีกรุงหงสาวดีและขึ้นไปตีเมืองตองอู ครั้งนั้นแท้จริงแล้วในสมัยนั้นมีชาวกะเหรี่ยงรับราชการอยู่ในกรุงศรีอยุธยา คือ แม่ทัพกะเหรี่ยงที่ชื่อ สิ้น ภูมิโลกาเพชร (หนังสือไทยรบพม่า) นอกจากนี้ยังปรากฏหลักฐานการอพยพครั้งสำคัญของกะเหรี่ยงเข้าสู่ประเทศไทย เกิดขึ้นในสมัยเมื่อพระเจ้าอลองพญา กษัตริย์พม่าได้ทำสงครามกับมอญ

พวกมอญฝ่ายแพ้ถูกกองทัพพม่าติดตามสู้รบ ในขณะที่นั้นกะเหรี่ยงมีความสัมพันธ์อันดีกับมอญจึงให้ที่หลบภัยแก่มอญ เมื่อพม่ายกกองทัพติดตามมากะเหรี่ยงห้วยเกรงภัย ที่จะเกิดขึ้นจึงพากันอพยพหลบหนีเข้าสู่ประเทศไทย กะเหรี่ยงในประเทศไทยที่เป็นชาวกุ่มเงิน-ธิเบตจึงมาจากประเทศพม่าทั้งสิ้นสมชาย ศรีสุข (2556, น. 12)

ปัจจุบันนี้มีชาวกะเหรี่ยงในประเทศไทยที่อาศัยอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ แถบชายแดนไทย-พม่าด้านตะวันตกของไทย ตั้งแต่ตอนเหนือลงมาถึงจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในบริเวณ 15 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำพูน ลำปาง ตาก แพร่ สุโขทัย กำแพงเพชร อุทัยธานี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สุพรรณบุรี และ กาญจนบุรี อยู่ด้วยกัน 4 กลุ่มใหญ่ คือ

1. กะเหรี่ยงสะกอ คนไทยในภาคเหนือเรียกกะเหรี่ยงสะกอว่า “ยางขาว”
 2. กะเหรี่ยงคยา ชาวไทยภาคเหนือและชาวไทยใหญ่มักเรียกกะเหรี่ยงบเวว่า “ยางแดง”
 3. กะเหรี่ยงตองสู พม่ามักเรียกกะเหรี่ยงพวกนี้ว่า กระเหรี่ยงดำ
 4. กะเหรี่ยงโปว์ คนไทยเรียกว่า “ยางโปว์” พม่าเรียกว่า ตะเลียงกะยิน
- สุริยา รัตนกุล และสมทรง บุรุษพัฒน์ (2538, น. 3-5)

สำหรับชื่อของกะเหรี่ยงโปว์ที่คนไทยและคนพม่าใช้เรียกข้างต้นนั้น ซึ่งจะมีความหมายที่เรียกกันว่า กะเหรี่ยงมอญ ทั้งนี้กะเหรี่ยงโปว์จะมีชุมชนปะปนกับชาติมอญ และได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมมาจากชนชาติมอญ ในขณะที่ชาวกะเหรี่ยงกลุ่มอื่น ๆ จะใช้การเขียนตามแบบของพม่า ชาวกะเหรี่ยงโปว์ จะเรียกตัวเองว่า โผล่ว ซึ่งแปลว่า คน กะเหรี่ยงโปว์ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมีจำนวนประชากรเป็นที่สองรองจากกะเหรี่ยงสะกอ ชาวกะเหรี่ยงโปว์ส่วนใหญ่อาศัยอยู่แนวตะเข็บชายแดนไทย - พม่า ในแถบตะวันตกของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี และกาญจนบุรี สังคีต จันทนะโพธิ (2542, น. 19, 29)

จังหวัดกาญจนบุรีมีกลุ่มชาวกะเหรี่ยงอาศัยเป็นจำนวนมาก ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นชาวกะเหรี่ยงโปว์ มณฑล คงแถวทอง ได้กล่าวว่า การอพยพของชาวกะเหรี่ยงโปว์ที่เข้ามาสู่จังหวัดกาญจนบุรี อาศัยอยู่ตามทีลุ่มแม่น้ำแควใหญ่และแควน้อยตอนบนกระจายตัวกันอยู่ในจังหวัดกาญจนบุรี ทั้งหมด 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอหนองปรือ อำเภอเมือง อำเภอไทรโยค อำเภอศรีสวัสดิ์ อำเภอทองผาภูมิ และอำเภอสังขละ ซึ่งชาวกะเหรี่ยงโปว์ในจังหวัดกาญจนบุรีมีจำนวนประชากรทั้งหมด 30,976 คน มณฑล คงแถวทอง (2538, น. 3) ปัจจุบันอำเภอสังขละบุรีมีชาวกะเหรี่ยงโปว์อาศัยอยู่ใน 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลหนองลู ตำบลปรังเผล และตำบลไล่โว่ และในตำบลไล่โว่ มีกะเหรี่ยงโปว์อาศัยอยู่ทั้งหมด 9 หมู่บ้าน คือบ้านเสนพ่อง บ้านเกาะสะเดิง บ้านไล่โว่ บ้านที่ซวยโหว่ บ้านที่มูคี บ้านที่ฟูโซว์ บ้านไล่วาบ่อง บ้านช่าละหะ และบ้านกองม่องทะ ชื่อของแต่ละหมู่บ้านแปลเป็นไทยแล้ว จะหมายถึงชื่อที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำ ต้นไม้ และหน้าผา เป็นต้น

จากการสัมภาษณ์นายไพบูลย์ ช่วยบำรุงวงศ์ กำนันบ้านกองม่องกล่าวว่า กองม่องทะเป็นภาษากะเหรี่ยงมาจากคำศัพท์ 2 ศัพท์ คือ กองม่อง หมายถึง ชื่อของ ลำห้วย ทะ หมายถึง บรรจบ เมื่อนำเอาคำทั้ง 2 คำมารวมกันหมายถึงห้วยน้ำที่ไหลมาบรรจบกันกับแม่น้ำรันตี ตั้งอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร ไพบูลย์ ช่วยบำรุงวงศ์ (2562, สัมภาษณ์) ชาวกะเหรี่ยงโปว์ที่อาศัยในหมู่บ้านส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมและยังคงยึดถือปฏิบัติตามประเพณีที่สืบทอด จากบรรพบุรุษในด้านศิลปะการแสดงพื้นบ้านของชาวกะเหรี่ยงโปว์ในหมู่บ้านกองม่องทะ ซึ่งมีเอกลักษณ์ศิลปะการแสดงพื้นบ้านเรียกว่า รำตง ได้แก่ รำตงหม่องโย้วของเด็ก รำตงหม่องโย้วของผู้ใหญ่รำตงนองนุการีและรำตงผู้หย่องเห้ เพื่อใช้ประกอบในพิธีกรรมทางพุทธศาสนา ทั้งในงานมงคล งานอวมงคล และประเพณีต่าง ๆ ของชาวกะเหรี่ยงโปว์ การแสดงรำตงผู้หย่องเห้ เป็นการรำและร้องเล่าเรื่องราวพุทธประวัติของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพลงร้องที่ใช้ประกอบการแสดงทั้งหมด 15 เพลง ผู้ถ่ายทอดทำรำการแสดงชุดนี้มีเพียงท่านเดียว คือ นายทุ่งไค

เนื่องด้วยยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไป การแสดงรำตงผู้หย่องให้ไม่มีผู้สืบทอด การแสดงเพราะใช้เวลาในการแสดงนาน จึงไม่ได้รับความนิยม และในปัจจุบัน ชาวกะเหรี่ยงโปว์ที่เคยฝึกการแสดงรำตงได้ตระหนักถึงความสำคัญ ในการเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัว จึงไม่สามารถที่จะมาฝึกซ้อม การแสดงรำตงผู้หย่องให้ได้เหมือนแต่ก่อน จึงทำให้การแสดงชุดดังกล่าว เริ่มเลือนหายไป

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษา ความเป็นมา วิถีชีวิต ประเพณีและศิลปะการแสดงรำตงผู้หย่องให้ ของชาวกะเหรี่ยงโปว์หมู่บ้านกองม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอส้มขะบุรี จังหวัดกาญจนบุรี รวบรวมบันทึกไว้เป็นเอกสารทางวิชาการ เพื่อการศึกษาสืบค้น จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการด้านนาฏศิลป์สืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรม ของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปว์ บ้านกองม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอส้มขะบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบ และกระบวนการทำรำตงผู้หย่องให้บ้าน กองม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอส้มขะบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

วิจัยเรื่อง รำตงกะเหรี่ยงโปว์ ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ระเบียบวิธีวิจัย การวิจัยในครั้งนี้เป็น การวิจัยที่เน้นพรรณนา และอธิบาย (Descriptive Approach) ประเภทการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

2. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

2.1 เก็บรวบรวมข้อมูล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปว์ บ้านกอม่องทะ และองค์ประกอบของการแสดงรำตงผู้หย่องเห่ เพื่อศึกษาแนวความคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ได้แก่ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) กรุงเทพมหานคร, หอสมุดแห่งชาติ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสุพรรณบุรี, ศูนย์สารนิเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี, ศูนย์วัฒนธรรม ตำบลหนองลู อำเภอสังขละ จังหวัดกาญจนบุรี

2.2 การสังเกต ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลภายในบ้านกอม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละ จังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้วิธีการสังเกต 2 วิธี คือ

1) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผู้วิจัยลงพื้นที่เดินทางเข้าหมู่บ้านตอนเช้าเมื่อถึงหมู่บ้านผู้วิจัยได้เดินรอบ ๆ ของหมู่บ้าน โดยมีนางสาวพิไลพรรณ ยืนเครือเป็นผู้นำทาง เพื่อสังเกตวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ประเพณีและวัฒนธรรม ของชาวกะเหรี่ยงโปว์ บ้านกอม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี และออกจากหมู่บ้านตอนเย็น

2) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ซึ่งผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เดินทางเข้าหมู่บ้านตอนเช้าและนอนพักค้างในหมู่บ้านเป็นเวลา 2 คืน 3 วัน ตั้งแต่วันที่ 23-25 เมษายน 2562 โดยใช้ชีวิตเป็นส่วนหนึ่งในครอบครัวของนางเรณู ยืนเครือ เพื่อสังเกตวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ประเพณี และวัฒนธรรม ชาวกะเหรี่ยงโปว์ ได้รับการถ่ายทอด และฝึกปฏิบัติกระบวนการรำรวมถึงองค์ประกอบของการแสดงรำตง ผู้หย่องเห่บ้านกอม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

2.3 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปว์บ้านกองม่องทะ ศิลปินพื้นบ้าน และผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดทางการแสดงรำตงผู้หย่องให้ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Formal interview) ผู้วิจัยซักถาม โดยอ้อม ขวนพุดคุยถามขึ้นนำ และขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องต่าง ๆ

3. เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ อุปกรณ์บันทึกเสียง ภาพ และสมุดจดบันทึก

4. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ชาวกะเหรี่ยงโปว์บ้านกองม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

5. การเก็บข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยเรียบเรียงข้อมูลและจัดหมวดหมู่ ข้อมูลต่าง ๆ ให้เป็นระบบตลอดตรวจสอบและแก้ไขข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนถูกต้อง

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เป็นไปตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอถึงข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ เป็นรูปเล่มวิทยานิพนธ์ตามวิธีการดำเนินการวิจัย

7. ระยะเวลาดำเนินการวิจัย ตั้งแต่ พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2564

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลของการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผู้วิจัยวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิจัย โดยศึกษา จากเอกสาร หนังสือ งานวิจัย การสัมภาษณ์ และการลงภาคสนาม โดยนำเสนอหัวข้อ ดังนี้

1. การศึกษาประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปว์ บ้านกองม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

การอพยพของชาวกะเหรี่ยงโปว์บ้านกองม่องทะคนกลุ่มแรกที่มาตั้งหมู่บ้านได้อพยพมาจากประเทศพม่าเข้ามาทางด้านเจดีย์สามองค์มาอยู่ในบ้านเสน่ห์พ่อง และได้อพยพเข้ามายังบ้านกองม่องทะ เนื่องจาก การย้ายถิ่นฐานมาหาที่ทำกินบ้านกองม่องทะตั้งอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านทิศตะวันตกเป็นแหล่งต้นน้ำสำคัญ คือ แม่น้ำรันตี มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือติดต่อกับ หมู่ 3 บ้านเกาะสะเต็ง ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี ทิศใต้ติดต่อกับ หมู่ที่ 1 บ้านเสน่ห์พ่อง ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี ทิศตะวันออกติดต่อกับ หมู่ที่ 4 บ้านยางขาว ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี และทิศตะวันตก ติดต่อกับหมู่ 3 บ้านไหล่น้ำ ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี บ้านกองม่องทะซึ่งเรียกเป็นภาษากะเหรี่ยง มาจากคำศัพท์ 2 ศัพท์ คือ กองม่องเป็นชื่อลำห้วย ทะ แปลว่า บรรจบ ดังนั้นกองม่องทะ หมายถึง ห้วยน้ำที่ไหลมาบรรจบกับแม่น้ำรันตี เริ่มก่อตั้งหมู่บ้านในปีพ.ศ.2383 หรือประมาณ 177 ปี ไม่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรมีแต่เพียงคำบอกเล่าจากรุ่นสู่รุ่นของผู้สูงอายุในหมู่บ้านเท่านั้น

1.1 ลักษณะทางกายภาพ มีลักษณะรูปร่างได้สัดส่วนมีความสูงโดยประมาณ 160 ขึ้นไป ผิวมีสีเหลืองไปจนถึงผิวสีน้ำตาลรูปหน้าเป็นรูปไข่ มีโหนกแก้มสูง ดวงตาถี่ จมูกโด่ง ริมฝีปากบาง ส่วนใหญ่ผมหยักศกสีดำ ส่วนผู้หญิงชาวกะเหรี่ยงในหมู่บ้านจะมีลักษณะรูปร่างเล็กกว่าผู้ชาย มีความสูงไม่มากนัก

1.2 ลักษณะนิสัย เป็นคนที่มีจิตใจที่โอบอ้อมอารีย์ มีน้ำใจรักความสงบและผูกพันกับพื้นที่ที่อยู่อาศัยคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทุก ๆ เรื่อง

1.3 ระบบครอบครัวและความสำคัญในครอบครัว บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา และยาย จะอบรมสั่งสอนบุตรหลานให้รักใคร่กลมเกลียวกัน ปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามขนบธรรมเนียมประเพณี และการมั่นคงในการใช้ชีวิตคู่ของสามีภรรยา

1.4 สถานที่อยู่อาศัย นิยมปลูกบ้านอยู่ริมถนนในหมู่บ้าน มี 2 ลักษณะ คือ เรือนยกพื้นสูง และบ้านชั้นเดียว มักปลูกบ้านอย่างเรียบง่าย ด้วยวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น โดยค้ำนั่งถึงอากาศถ่ายเทสะดวก บริเวณบ้านเป็นพื้นดินสะอาด

1.5 การประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม โดยเฉพาะการเพาะปลูก เช่น เงาะ ทุเรียน ส้มโอ มังคุด และนิยมปลูกข้าวไร่ นอกจากการทำเกษตรกรรมชาวกะเหรี่ยงโปว์ยังทำอาชีพรับจ้างและยังประกอบอาชีพค้าขาย

1.6 ลักษณะค่านิยม มีความเชื่อว่าในบ้านแต่ละหลังที่อาศัยอยู่นั้นมีผีบ้านผีเรือนที่คอยปกป้องรักษาให้สมาชิกในบ้านแต่ละหลังให้มีความสุขและพบเจอสิ่งที่ดี และยังเชื่อว่ามีรุกขเทวดาที่สิงสถิตอยู่ในต้นไม้ใหญ่ เทพารักษ์ช่วยปกป้องรักษาผู้คนในหมู่บ้าน นอกจากนี้ชาวกะเหรี่ยงโปว์เคารพสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเคารพผู้อาวุโสในหมู่บ้าน

1.7 สัญลักษณ์ประจำหมู่บ้าน ศาลพุงพาดู เป็นที่สิงสถิตของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำหมู่บ้านหรือเจ้าที่เจ้าทางที่คอยปกป้องรักษาบ้านเรือนที่อยู่ในอาณาเขตบริเวณหมู่บ้านมอ่งทะ ชาวกะเหรี่ยงในหมู่บ้านเลื่อมใสศรัทธาเป็นอย่างมาก

1.8 ภาษา ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน คือ ภาษากะเหรี่ยง จะใช้พูดเฉพาะกับคนในหมู่บ้าน หรืออาจจะใช้ภาษากะเหรี่ยงต่อเมื่อไปพบกับเพื่อนชาวกะเหรี่ยงต่างหมู่บ้านเท่านั้น เมื่อคนไทยเข้าไปในหมู่บ้านก็จะพูดภาษาไทยแต่ส่วนใหญ่แล้วน้อยคนที่จะพูดภาษาไทยได้ เนื่องจากชาวกะเหรี่ยงโปว์บ้านกมอ่งทะยังคงเป็นหมู่บ้านที่ยังคงอนุรักษ์วัฒนธรรม

ในการใช้ภาษากะเหรี่ยงโปว์ไว้ บุคคลที่จะพูดภาษาไทยได้ก็คือชาวกะเหรี่ยงที่ออกไปเรียน และทำงานในจังหวัดต่าง ๆ จึงจะพูดภาษาไทยได้

1.9 อาหาร การบริโภคอาหารจะเป็นอาหารที่ปรุงขึ้นเอง เสียมากกว่าการซื้อแบบสำเร็จรูปในทุก ๆ มี้อสิ่งทีขาดไม่ได้ คือ น้ำพริกกะเหรี่ยงที่ใช้ในการประกอบอาหาร

1.10 การแต่งกาย ผู้หญิงชาวกะเหรี่ยงโปว์บ้านกองม่องทะ ปัจจุบันชาวกะเหรี่ยงโปว์ บ้านกองม่องทะผู้หญิง จะแต่งกายด้วยการใส่ผ้าถุง และเสื้อยืด ผมจะขมวดเก็บโดยใช้ผมของตนเองมัดแทนบางส่วนผู้ชาย นิยมใส่กางเกงไม่สวมเสื้อ การสวมใส่ชุดของชนเผ่า นั้นจะเห็นได้ก็ต่อเมื่อมีงานทางศาสนาและเทศกาลต่าง ๆ ของหมู่บ้านเท่านั้น

1.11 ศาสนาและความเชื่อ ชาวกะเหรี่ยงนับถือศาสนาพุทธ และเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ โดยมีกรบวงสรวงบูชาและกราบไหว้ ดังนั้นจึงทำให้เกิดประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ ของชาวกะเหรี่ยงโปว์

1.12 ประเพณีและพิธีกรรม ยังสืบทอดและปฏิบัติมาจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ ประเพณีการแต่งงาน (ผูกข้อมือ) ประเพณีงานศพ (การตาย) พิธีกรรมการไหว้ผีบ้านผีเรือน พิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ ประเพณีการทำบุญข้าวใหม่ ประเพณีการทำบุญ

จากข้อความข้างต้นที่กล่าวมานั้น สะท้อนให้เห็นถึงความคงอยู่ทางวัฒนธรรมของกะเหรี่ยงโปว์บ้านกองม่องทะ ดังจะเห็นได้ว่าแม้ระยะเวลาจะผ่านมากเกือบ 200 ปี แต่วิถีชีวิตความเป็นอยู่ หรือสภาพสังคมยังคงเหมือนเดิม ทั้งในด้านการใช้ภาษา ระบบครอบครัว และค่านิยม รวมถึงในรูปแบบของความเชื่อซึ่งมีการถ่ายทอดผ่านประเพณีและพิธีกรรมจนกลายเป็นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ และมนุษย์กับมนุษย์ ถือเป็นการปฏิบัติสืบต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบการแสดงรำตงผู้หย่องที่บ้านกองม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

การแสดงรำตง มีลักษณะเป็นการแสดงพื้นบ้านของชาวกะเหรี่ยงโปว์ ซึ่งมีวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ในเรื่องของประเพณี และพิธีกรรมต่าง ๆ ของชาวกะเหรี่ยงโปว์ในแต่ละหมู่บ้าน การแสดงรำตงมีลักษณะการแสดงที่หลากหลาย และมีชื่อเรียกที่แตกต่างกัน เช่น รำตงหม่องโย้ว รำตงนองนุการี และรำตงผู้หย่องเห่ ผู้วิจัยได้ศึกษาการแสดงรำตงผู้หย่องเห่ ซึ่งได้รวบรวมเรียงเรียงองค์ประกอบการแสดงจากการศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่องการแสดงพื้นบ้านของชาวกะเหรี่ยง: กรณีศึกษารำตงบ้านใหม่พัฒนา อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรีของ ญัฐกานต์ บุญศิริ (2548) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการเรียงลำดับตามความสำคัญของแต่ละหัวข้อ ดังนี้

2.1 ลำดับวิธีการแสดงมีลำดับขั้นตอนในการแสดงทั้งหมด 3 ช่วง ดังนี้ ช่วงที่ 1 เริ่มด้วยพิธีไหว้ครู และและขอขมาเจ้าที่เจ้าทาง สถานที่หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวกะเหรี่ยงโปว์ให้ความเคารพนับถือ โดยครูที่สอนรำหรือหัวหน้าคณะรำตงเป็นตัวแทนนักแสดงทำพิธีไหว้ครูก่อนการแสดงเชื่อว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์จะช่วยปกป้องดูแลไม่ให้เกิดอุปสรรคในการแสดง และเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่นักแสดง เพื่อให้การแสดงแต่ละครั้งสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ในการทำพิธีไหว้ครูหัวหน้าคณะจะเตรียมเครื่องบูชาที่เรียกว่า “กะต้อมปวย” ช่วงที่ 2 เริ่มการแสดงรำตงผู้หย่องเห่ รำทั้งหมด 15 เพลง แต่ในช่วงที่ 2 นี้จะแสดงทั้งหมด 8 เพลง ใช้เวลาในการแสดงประมาณ 20 นาที เมื่อแสดงเสร็จจะให้ผู้แสดงพักการแสดง เพื่อเป็นการผ่อนคลายให้หายเหนื่อยประมาณ 15 นาที และช่วงที่ 3 เข้าสู่การแสดง 7 เพลงสุดท้ายเริ่มด้วยเพลงที่ 8 จนถึงเพลงที่ 15 ใช้เวลาประมาณ 20 นาที จบการแสดง

2.2 ผู้แสดง การแสดงรำตงผู้หย่องเห่ จะใช้ผู้แสดงเป็นหญิงสาวอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป จนกระทั่งออกเรือน เนื่องจากวัฒนธรรมความเชื่อว่าการแสดงชุดนี้จะต้องใช้หญิงสาวที่บริสุทธิ์เพราะเนื้อร้องเล่าเรื่องราว

ทางพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับพุทธประวัติของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยผู้แสดงนั้นจะต้องเป็นคนที่มีอายุในหมู่บ้าน ในการแสดงแต่ละครั้ง จะใช้ผู้แสดงทั้งหมด 16 คน อาจจะปรับเปลี่ยนได้ตามโอกาสของการแสดง แต่ผู้แสดงนั้นต้องใช้จำนวนผู้แสดงที่เป็นเลขคู่และแสดงได้มากที่สุด 24 คน เนื่องจากจำนวนเลขคู่สะดวกต่อการแปลแถวในการแสดงในรูปแบบสมมาตร

2.3 การแต่งกาย ชุดกระโปรงทรงกระสอบยาวเท่าข้อเท้า มีการทอลวดลายตรงบริเวณคอ หัวไหล่ และชายกระโปรง และมีพู่ห้อยที่คอและที่แขนทั้งสองข้าง ขนาดของการทอชุดนั้นจะทำตามขนาดตัวของผู้ที่สวมใส่สีขาวเรียกชุดนี้ว่า “ชายเตโย”

2.4 เครื่องดนตรีประกอบการแสดง ใช้ดนตรีพื้นบ้านของชาวกะเหรี่ยงโปว์ มีทั้งหมด 5 ชิ้น ได้แก่ โหม่งวายหรือจิวาย (ฆ้องแผง) ระนาดเหล็ก โต้วโพน (ตะโพน) วาเหล่เคาะ และฉาบ ผู้บรรเลงจะมีทั้งชายและหญิงไม่จำกัดเรื่องเพศและอายุ แต่จะต้องมีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการบรรเลงเพลงรำตงผู้ห้อยเท้า

2.5 บทเพลงและทำนอง เพลงที่ใช้ในประกอบการแสดง รำผู้ห้อยเท้านั้นมีอยู่ด้วยกันทั้งหมด 15 เพลง ความหมายของเพลงจะกล่าวถึงพุทธประวัติของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า การบรรเลงทำนองนั้น จะใช้ทฤษฎีโน้ต เช่นเดียวกับการบรรเลงดนตรีไทย นักดนตรีจะบรรเลงคลอไปพร้อมการขับร้อง เพื่อให้เกิดเสียงที่ตรงกัน โดยอาศัยเสียงการขับร้องในจังหวะสุดท้ายเพื่อบรรเลงทำนองให้ตรงกับคำร้องในจังหวะตกสุดท้ายของแต่ละเพลง เช่นเดียวกับการบรรเลงเพลงเต่าเหในการแสดงโขนเรื่องรามเกียรติ์ ตอนนางลอย ซึ่งการบรรเลงนี้มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติทำรำ โดยจะให้ผู้แสดงได้รู้ถึงจังหวะในการขึ้นต้นจนถึงจังหวะจบของบทเพลง อันสอดคล้องกับการเปลี่ยนท่ารำแต่ละท่อนเพลง จึงทำให้การแสดงมีความน่าสนใจ สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2.6 สถานที่ที่ใช้ในการแสดง สถานที่ที่ใช้ในการประกอบการแสดงรำตงผู้หย่องเห็นนิยมแสดงบนลานกว้าง และพื้นที่โล่งเป็นพื้นปูนหรือพื้นดินมีพื้นที่เพียงพอสำหรับผู้แสดง และนักดนตรี ผู้ชมการแสดงสามารถชมได้ทุกทิศ ในบางครั้งอาจจะต้องแสดงบนเวทีขึ้นอยู่กับโอกาสในการแสดงแต่ละครั้ง

2.7 โอกาสที่ใช้ในการแสดง การแสดงรำตงผู้หย่องเห่ของบ้านกองม่องทะเลนี้ มักจะแสดงงานมงคล งานอวมงคล ในการประกอบพิธีกรรม และเทศกาลวันสำคัญต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีการแสดงรำตงเพื่อการสาธิตจะจัดการแสดงในโรงเรียน และหน่วยงานของรัฐที่มีความสนใจในการแสดงรำตง เวลาที่ใช้ในการแสดงรำตงสามารถแสดงได้ทั้งกลางวันและกลางคืนขึ้นอยู่กับงานและโอกาสในการแสดง

2.8 การสืบทอด นายทุ่งไคได้รับการถ่ายทอดทำรำมาจากครูที่ประเทศพม่า เมื่ออพยพเข้ามาอาศัยในหมู่บ้านกองม่องทะเลเมื่อปี พ.ศ. 2515 ได้เริ่มให้ผู้หญิงที่อาศัยในหมู่บ้านฝึกหัดรำตงชุดนี้ขึ้น โดยรุ่นแรกที่ได้รับการถ่ายทอดกับนายทุ่งไคมีจำนวน 10 คน และรุ่นที่ 2 คือนักเรียนโรงเรียนบ้านกองม่องทะเลจำนวน 4 คน ระยะห่างจากรุ่นที่ 1 ประมาณ 20 ปีกว่าจะมีการถ่ายทอดทำรำรุ่นที่ 2 คือ รุ่นปัจจุบันแต่ในปัจจุบันการแสดงไม่ได้รับความนิยม เนื่องจากชาวกะเหรี่ยงโปว์ที่เคยฝึกการแสดงรำตงได้ตระหนักถึงความสำคัญในการเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัว จึงไม่สามารถที่จะมาฝึกซ้อมการแสดงรำตงผู้หย่องเห่ได้เหมือนในอดีต จึงทำให้การแสดงชุดดังกล่าวเริ่มเลือนหายไป

2.9 การแปลแถวประกอบภาพแสดง ในการแสดงมีลักษณะการแปลแถว 2 รูปแบบ ได้แก่ ลักษณะแถวหน้ากระดาน 4 คน ต่อลงไปเป็นตอนลึก 4 คน และลักษณะแถววงกลม 4 วง วงละ 4 คน ในการแปลแถว 2 ลักษณะนี้จะปรากฏอยู่ในการแสดงรำตงผู้หย่องเห่ในเพลงที่ 2 และเพลงที่ 12 นอกจากนั้นเพลงที่เหลือจะมีการแปลแถวลักษณะเดียว

คือ ลักษณะแถวกระดาน 4 คน ต่อลงไปเป็นตอนลึก 4 คน กลวิธีในการแปลแถว ทั้ง 2 ลักษณะนี้ เพื่อให้เกิดความพร้อมเพรียงและความสวยงามของผู้แสดง ที่จะต้องดูคนหน้าเป็นหลัก เนื่องจากในการแสดงนี้มีผู้แสดงทั้งหมด 16 คน เมื่อออกแสดงแต่ละครั้งผู้แสดงบางท่านไม่สามารถมาฝึกซ้อมการแสดงได้ จึงเป็นสาเหตุที่ไม่สามารถแปลแถวได้หลากหลายรูปแบบ

2.10 กระบวนท่ารำรำตงผู้หย่องเห่ พบว่า ในการแสดงรำตงผู้หย่องเห่แบ่งออกเป็น 3 หัวข้อ ดังนี้

1) ลักษณะโครงสร้างในการปฏิบัติท่ารำในการแสดงรำตงผู้หย่องเห่สามารถแยกลักษณะของการใช้ศีรษะในร่างกายมีทั้งหมด 3 ลักษณะ ที่ปรากฏในการแสดงรำตงผู้หย่องเห่ ได้แก่การใช้ศีรษะ ไหล่ แขน มือ ขา และเท้า

1.1) ลักษณะการใช้ไหล่และศีรษะ

การเอียงศีรษะ เป็นลักษณะการใช้ข้อว้ายวะ ส่วนของศีรษะเอียงไปด้านซ้ายและด้านขวา

ภาพที่ 1 การเอียงศีรษะ

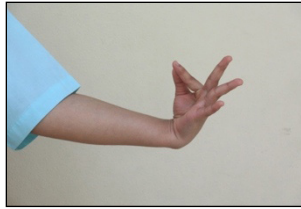
(เกิดศิริ นาคกร, ผู้ถ่ายภาพ, 2563)

การกอดไหล่ เป็นลักษณะของการใช้ไหล่ให้
สอดคล้องกับการเอียงศีรษะ เพื่อให้เกิดความความสวยงาม

ภาพที่ 2 การกอดไหล่
(เกิดศิริ นาคกร, ผู้ถ่ายภาพ, 2563)

1.2) ลักษณะการใช้แขนและมือ

ภาพที่ 3 การจับมือ
(เกิดศิริ นาคกร, ผู้ถ่ายภาพ, 2563)

การจับมือ เป็นลักษณะของการใช้นิ้วหัวแม่มือ
จดที่ข้อแรกของนิ้วชี้กรัดนิ้วที่เหลืออีก 3 นิ้ว ให้เป็นลักษณะใบพัดและหักข้อมือ
โดยการจับมือ มี 2 ลักษณะ คือ จับหงาย

ภาพที่ 4 การตั้งวงบน

(เกิดศิริ นาคกร, ผู้ถ่ายภาพ, 2563)

การตั้งวง เป็นลักษณะการใช้แขนข้างใดข้างหนึ่ง หรือแขนทั้ง 2 ข้างงอข้อศอกเล็กน้อย ตั้งข้อมือขึ้นนิ้วทั้ง 4 นิ้วเรียงชิดติดกัน นิ้วหัวแม่มือหักไปด้านหน้า คือ การตั้งวงบน

ภาพที่ 5 การตั้งวงบัวบาน

(เกิดศิริ นาคกร, ผู้ถ่ายภาพ, 2563)

การตั้งวงบัวบาน เป็นลักษณะที่มีมือทั้งสองตั้ง จีบขึ้นมาแล้วคลายจิบตั้งวงหงายฝ่ามือ ขึ้นปลายนิ้วชี้เฉียงออกมาด้านหน้า หักข้อศอกให้แขนท่อนล่างพับเข้าหาลำตัวข้อศอกสูงระดับไหล่มืออยู่ระดับ หางคิ้ว

1.3) ลักษณะการใช้ขาและเท้า

ภาพที่ 6 การย่ำเท้า

(เกิดศิริ นาคกร, ผู้ถ่ายภาพ, 2563)

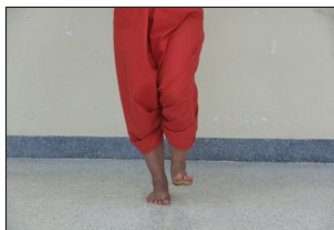
การย่ำเท้า เป็นลักษณะของการใช้จมูกเท้า วางลงบนพื้น โดยยกส้นเท้าให้ลอยขึ้นจากพื้นเล็กน้อยทำสลับกันทั้ง 2 ข้าง

ภาพที่ 7 การเตะเท้า

(เกิดศิริ นาคกร, ผู้ถ่ายภาพ, 2563)

การเตะเท้า เป็นลักษณะที่ก้าวเท้าด้านใด ด้านหนึ่งไปด้านข้างแล้วยกเท้าอีกด้านหนึ่งเตะไปด้านหน้าทำสลับกันทั้ง 2 ข้าง

ภาพที่ 8 การยกเท้า

(เกิดศิริ นาคกร, ผู้ถ่ายภาพ, 2563)

การยกเท้า เป็นลักษณะของการใช้ขาข้างใดข้างหนึ่งยกขึ้นให้ลอยสูงจากพื้น โดยยกขึ้นระดับครึ่งหน้าแข้งและขาอีกข้างหนึ่งวางเท้าย่อเข้าเล็กน้อยหรือยึดตั้งเข้า

ภาพที่ 9 การเขย่งเท้า

(เกิดศิริ นาคกร, ผู้ถ่ายภาพ, 2563)

การเขย่งเท้า เป็นลักษณะของการใช้จมูกเท้าข้างใดข้างหนึ่งแตะที่พื้นแล้วก้าวเดินในลักษณะเขย่ง

ภาพที่ 10 การกระดกเท้า

(เกิดศิริ นาคกร, ผู้ถ่ายภาพ, 2563)

การกระดกเท้า เป็นลักษณะการยกเท้าไปข้างหลัง พยายามให้ส้นเท้าชิดกับก้นโดยการถีบขาที่กระดกไปข้างหลังมาก ๆ มีลักษณะคือ แบบนั่ง

ภาพที่ 11 การก้าวเท้า

(เกิดศิริ นาคกร, ผู้ถ่ายภาพ, 2563)

การก้าวเท้า เป็นลักษณะเป็นการก้าวเท้าข้างใดข้างหนึ่งไปข้างหน้าโดยยกเท้าขึ้นวางส้นเท้าลงแล้วจึงเหยียบให้เต็มฝ่าเท้าลงกับพื้นเฉียงปลายเท้าข้างที่ก้าวออกไปด้านข้างกะให้ส้นเท้าที่วางลงนั้นอยู่ตรงกับหัวแม่เท้าที่อยู่ข้างหลังน้ำหนักตัวจะต้องอยู่เท้าหน้าเปิดส้นเท้าหลัง

ภาพที่ 12 การก้าวข้าง

(เกิดศิริ นาคกร, ผู้ถ่ายภาพ, 2563)

การก้าวข้าง เป็นลักษณะการก้าวเท้าด้านใดด้านหนึ่ง
ไปด้านข้างเท้าอีกข้างหนึ่งหลบเข่าแล้วเปิด ส้นเท้าขึ้นน้ำหนักตัวอยู่จะอยู่
ด้านที่ก้าวเท้าไปด้านข้าง

ตารางที่ 1 สรุปลักษณะโครงสร้างในการปฏิบัติท่ารำในการแสดง
รำตงผู้หย่องเห่

ลักษณะของการใช้สรีระ	การใช้สรีระในส่วนต่าง ๆ
1.1) ลักษณะการใช้ไหล่และศีรษะ	1. การเอียงศีรษะ 2.การกตไหล่
1.2) ลักษณะการใช้แขนและมือ	1. การจับมือ 2. การตั้งวง 3. การตั้งวงบัวบาน
1.3) ลักษณะการใช้ขาและเท้า	1. การย่อเท้า 2. การเตะเท้า 3. การยกเท้า 4. การเขย่งเท้า

ตารางที่ 1 สรุปลักษณะโครงสร้างในการปฏิบัติท่ารำในการแสดง รำตงผู้ห้อยแห่ (ต่อ)

ลักษณะของการใช้สรีระ	การใช้สรีระในส่วนต่าง ๆ
1.3) ลักษณะการใช้ขาและเท้า (ต่อ)	5. การกระดกเท้า
	6. การก้าวเท้า
	7. การก้าวข้าง

2) ท่ารำแม่บทกะเหรี่ยงโปว์ที่นำมาใช้เป็นท่ารำในการแสดง
รำตงผู้ห้อยแห่ พบว่า ท่ารำแม่บทกะเหรี่ยงโปว์มีจำนวนทั้งหมด 12 ท่ารำ
แต่ในการแสดงรำตงผู้ห้อยแห่ปรากฏท่ารำทั้งหมด 7 ท่ารำ ดังนี้

ภาพที่ 13 ท่ารำแม่บทกะเหรี่ยงโปว์ที่ปรากฏในการแสดงรำตงผู้ห้อยแห่
(เกิดศิริ นาคกร, ผู้ถ่ายภาพ, 2563)

ตารางที่ 2 สรุปรำทำแม่บททกะเหรียงโปว์ที่นำมาใช้เป็นทำรำในการแสดงรำตงผู้หย่องเห้

ลำดับ	ทำแม่บททกะเหรียง	ปรากฏในการแสดงรำตงผู้หย่องเห้	ไม่ปรากฏในการแสดงรำตงผู้หย่องเห้
1	ทำโพว์	✓	
2	ทำปะตปะตะเจ่ง	✓	
3	ทำปะเปลพะงตัง		✓
4	ทำตะพลีตังบง		✓
5	ทำบงตังบงตังปีบงตัง	✓	
6	ทำต้ำผลิตังตงผลิ	✓	
7	ทำต้ำผลิต้ำผลิ		✓
8	ทำน่านจำอยู่	✓	
9	ทำเป็กไก่อ		✓
10	ทำอองเทอะโลง		✓
11	ทำไกวไ่ว์เล็ง	✓	
12	ทำมายานี้ชี้	✓	

3) ทำรับในการแสดงรำตงผู้หย่องเห้ ในการแสดงรำตงผู้หย่องเห้มีทำรำ 2 ทำรำในช่วงทำนองเริ่มเพลงและเมื่อจบในแต่ละเพลง มีทำรับจำนวน 4 ลักษณะ ซึ่งจะใช้ในแต่ละเพลงที่ไม่เหมือนกัน

ภาพที่ 14 ท่ารับลักษณะที่ 1
(เกิดศิริ นาคกร, ผู้ถ่ายภาพ, 2563)

ภาพที่ 15 ท่ารับลักษณะที่ 2
(เกิดศิริ นาคกร, ผู้ถ่ายภาพ, 2563)

ภาพที่ 16 ท่ารับลักษณะที่ 3
(เกิดศิริ นาคกร, ผู้ถ่ายภาพ, 2563)

ภาพที่ 17 ท่ารับลักษณะที่ 4
(เกิดศิริ นาคกร, ผู้ถ่ายภาพ, 2563)

ตารางที่ 3 สรุปท่ารำรับในการแสดงรำตงผู้หย่องเห่

เพลงที่	ลักษณะ ท่ารำที่ 1	ลักษณะ ท่ารำที่ 2	ลักษณะ ท่ารำที่ 3	ลักษณะ ท่ารำที่ 4
ขึ้นต้นทำนองเพลง	✓			
เมื่อจบเพลงที่ 1		✓		
เมื่อจบเพลงที่ 2	✓			
เมื่อจบเพลงที่ 3		✓		
เมื่อจบเพลงที่ 4		✓		
เมื่อจบเพลงที่ 5	✓			
เมื่อจบเพลงที่ 6		✓		
เมื่อจบเพลงที่ 7		✓		
เมื่อจบเพลงที่ 8			✓	
เมื่อจบเพลงที่ 9				✓
เมื่อจบเพลงที่ 10				✓
เมื่อจบเพลงที่ 11			✓	
เมื่อจบเพลงที่ 12		✓		
เมื่อจบเพลงที่ 13			✓	
เมื่อจบเพลงที่ 14		✓		
เมื่อจบเพลงที่ 15		✓		

อภิปรายผลการวิจัย

กลุ่มชาติพันธุ์ของชาวกะเหรี่ยงโปว์บ้านกองม่องทะ ได้อพยพมาจากประเทศพม่าเข้ามาทางด่านเจดีย์สามองค์มาอยู่ในบ้านแสนห่มพ่อง และได้อพยพเข้ามายังหมู่บ้านกองม่องทะ โดยตั้งอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หุ้งใหญ่ นครสวรรค์สภาพความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงโปว์บ้านกองม่องทะ นั้นมีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย มีจิตใจโอบอ้อมอารีย์ จะยึดปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามขนบธรรมเนียมประเพณี ชอบอาศัยเป็นหลักแหล่งอยู่บ้านภูเขา โดยจะอาศัยรวมกันเป็นหมู่บ้าน ลักษณะบ้านเป็นแบบเรือนยกสูง วัสดุในการก่อสร้างส่วนใหญ่จะใช้ไม้ไผ่และไม้แดง และชาวกะเหรี่ยงโปว์บ้านกองม่องทะ มีความเชื่อว่าบ้านแต่ละหลังที่อาศัยอยู่นั้นมีผีบ้านผีเรือนที่คอยปกป้องรักษาให้มีความสุขและพบเจอแต่สิ่งที่ดี นอกจากนี้ในหมู่บ้านยังมีศาลประจำหมู่บ้านที่เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คนในหมู่บ้านเคารพนับถือและเลื่อมใสศรัทธาเป็นอย่างมากในเรื่องของการสื่อสารในการใช้ภาษาชาวกะเหรี่ยงโปว์มีภาษาที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองโดยจะใช้พูดกันเฉพาะกลุ่มชนเท่านั้น โดยส่วนใหญ่ชาวกะเหรี่ยงโปว์ในหมู่บ้านนิยมประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยเฉพาะการเพาะปลูก อาทิ ผลไม้ประจำฤดูกาล และพืชผักสวนครัว นอกจากการทำรายได้ให้กับครอบครัวแล้วและยังนำเอาพืชผักสวนครัวมาประกอบอาหารในแต่ละมื้อ อาหารที่ชาวกะเหรี่ยงโปว์บ้านกองม่องทะนิยมรับประทานนั้นคือน้ำพริกกะเหรี่ยง และอาหารที่ปรุงรสขึ้นเองของแต่ละครอบครัวในเรื่องการแต่งกายนั้นจะยึดที่เป็นเอกลักษณ์ประจำชนเผ่าของตนโดยจะสวมชุดชนเผ่าเมื่อมีประเพณี หรือการประเพณีกรรมสำคัญต่าง ๆ ชาวกะเหรี่ยงโปว์ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และมีความเชื่อในการนับถือผี และมีพิธีกรรมที่เป็นลักษณะเฉพาะของชนชาติกะเหรี่ยงโปว์เช่น ประเพณีการแต่งงาน (ผูกข้อมือ) ประเพณีการไหว้ผีบ้านผีเรือน เป็นต้น สอดคล้องกับฟริตซ์ เกรบ (Fritz Graeb) และวิลเฮล์ม ชมิดท์ (Wilhelm Schmidt) (1942) ศึกษาเรื่อง ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม กล่าวว่า มนุษย์ไม่ชอบ

สร้างวัฒนธรรมขึ้นมาเอง แต่ชอบยืมวัฒนธรรมจากเพื่อนบ้าน วัฒนธรรมนั้นเมื่อแพร่กระจายไปวัฒนธรรมที่ปลายทางจะต้องเหมือนกับวัฒนธรรมต้นกำเนิดไม่มากก็น้อยอาจเหมือนในเชิงปริมาณหรือรูปลักษณ์ ซึ่งอาจเกิดจากการอพยพย้ายถิ่นของผู้คนและเป็นแนวคิด ที่เน้นการหยิบยืม (Borrowing) ทางวัฒนธรรมมากกว่าการสร้างวัฒนธรรมใหม่ (ยศ สันตสมบัติ, 2537, น. 25) โดยประเพณีและพิธีกรรมส่วนใหญ่ จะเกี่ยวข้องกับการบวงสรวงบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และในพิธีกรรมจะมีการแสดงพื้นบ้านเป็นส่วนหนึ่งในการประกอบพิธีกรรมด้วย ซึ่งการแสดงพื้นบ้านชุดนี้เรียกว่า “รำตง” เพื่อเป็นการแสดงเฉลิมฉลองให้เกิดความสนุกสนานรื่นเริงภายในงาน ก่อนที่ชาวกะเหรี่ยงโปว์จะรำตงได้นั้น จะต้องมีการฝึกหัดแม่ท่าหรือท่ารำแม่บทกะเหรี่ยง สอดคล้องกับวิชุดา เจียมเจิม (2554) การศึกษาดนตรีกะเหรี่ยงบ้านป่าละอู ตำบลห้วยสัตว์ใหญ่ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กล่าวว่า วิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงบ้านป่าละอู มีชีวิตความเป็นอยู่คล้ายคลึงกับคนไทย มีความเอื้อเฟื้อเพื่อแม่ และมีความสามัคคีซึ่งกันและกัน ปัจจุบันชาวกะเหรี่ยงบ้านป่าละอูนี้ มีความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีและพิธีกรรม ซึ่งประเพณีและพิธีกรรมเหล่านี้ จะเกี่ยวข้องกับการเล่นดนตรีพื้นบ้านและการขับร้องของชาวกะเหรี่ยง (วิชุดา เจียมเจิม, 2554, น. ก) เช่นเดียวกับชาวกะเหรี่ยงโปว์บ้านกองม่องทะที่กล่าวมาข้างต้นมีชีวิตความเป็นอยู่คล้ายกับคนไทย มีน้ำใจโอบอ้อมอารี มีความเชื่อเกี่ยวกับประเพณี และพิธีกรรมเหล่านี้จะเกี่ยวกับการแสดงพื้นบ้านของหมู่บ้านอีกด้วย

องค์ประกอบการแสดงรำตงผู้หย่องเห็น พบว่า

1. ด้านลำดับวิธีการแสดงมี 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 คือการไหว้ครูเพื่อความเป็นสิริมงคลของผู้แสดง ช่วงที่ 2 เป็นการแสดงเพลงที่ 1 - 7 เนื่องจากเพลงที่ใช้ในการแสดงมีความยาว 15 เพลงใช้เวลาแสดงเป็นจำนวนมากเมื่อแสดงเสร็จในเพลงที่ 7 ให้นักแสดงหยุดพักอิริยาบถ ประมาณ 15 นาที และช่วงที่ 3 แสดงต่อเพลงที่ 8 จนจบการแสดง

2. ด้านผู้แสดงพบว่า ใช้เพศหญิงแสดง ในการแสดงชุดนี้ใช้ผู้แสดงทั้งหมด 16 คน และได้มากที่สุด 24 คน

3. ด้านการแต่งกายพบว่า แต่งกายด้วยชุดประจำชนเผ่ากะเหรี่ยงโปว์ ชุดทรงกระสอบสีขาวซึ่งชาวกะเหรี่ยงโปว์เชื่อว่าสีขาว คือ สีแห่งความบริสุทธิ์ ชุดนี้เรียกเป็นภาษากะเหรี่ยงว่า ซ้ายเตโย

4. ด้านเครื่องดนตรีประกอบการแสดงพบว่า ใช้เครื่องดนตรีพื้นบ้านของชาวกะเหรี่ยงโปว์มีทั้งหมด 5 ชิ้น ได้แก่ โหม่งวายหรือจิวาย ระนาดเหล็ก ตะโพน วาเหล่เคาะ และฉาบ

5. ด้านบทเพลงและทำนองพบว่า เนื้อหาของบทเพลงกล่าวถึงพุทธประวัติของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งแต่สมัยพุทธกาลแต่จะร้องเป็นภาษากะเหรี่ยง ทำนองจะใช้ทฤษฎีโน้ตเช่นเดียวกับการบรรเลงดนตรีไทย นักดนตรีจะบรรเลงคลอไปพร้อมกับการขับร้อง สอดคล้องกับ สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2547) ศึกษาเรื่อง ทฤษฎีนาฏยลักษณ์ กล่าวว่า การบรรเลงดนตรีเป็นลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นเช่นเดียวกับภาษาถิ่น ดังนั้นดนตรีของชุมชนจึงมีระบบเสียงและสำเนียงต่าง ๆ เป็นการเฉพาะ (สุรพล วิรุฬห์รักษ์, 2547, น. 294) ในการร้องเพลงรำตงผู้หย่อนเห็นนี้ร้องด้วยภาษากะเหรี่ยงแต่จะยึดทำนองในการร้องเพลงกับเครื่องดนตรี คือ โหม่งวายหรือจิวาย ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านของชาวกะเหรี่ยงโปว์

6. ด้านสถานที่ที่ใช้ประกอบการแสดงพบว่า แสดงบนลานกว้าง พื้นที่โล่งเป็นพื้นปูนหรือพื้นดินให้เพียงพอต่อจำนวนนักแสดงและนักดนตรี

7. ด้านโอกาสที่ใช้ในการแสดงพบว่า แสดงได้ทั้งงานมงคล งานอวมงคล และสาธิตการแสดงเพื่อการเรียนการสอนได้อีกด้วย

8. ด้านการสืบทอดพบว่า มีผู้ได้รับการสืบทอดจำนวน 2 รุ่น รุ่นแรกจำนวน 10 คน รุ่นที่ 2 จำนวน 4 คน ซึ่งปัจจุบันเป็นนักเรียนโรงเรียนบ้านก่องม่องทะ

9. ด้านการแปลแถวพบว่า ในการแสดงมีลักษณะการแปลแถว 2 รูปแบบ ได้แก่ ลักษณะแถวหน้ากระดาน 4 คน ต่อลงไปเป็นตอนลึก 4 คน และลักษณะแถววงกลม 4 วง วงละ 4 คน

ภาพที่ 18 ฝึกซ้อมการแสดงรำตงผู้หย่องแห่งก่อนบันทึกวีดิโอ
และบันทึกภาพทำรำ
(เกิดศิริ นาคกร, ผู้ถ่ายภาพ, 2563)

10. ด้านกระบวนการทำรำพบว่า การแสดงรำตงเป็นการปฏิบัติทำรำหมู่ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพร้อมเพียงของทำรำ สอดคล้องกับสุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2547) ศึกษาเรื่อง ทฤษฎีนาฏยลักษณ์ กล่าวว่า การแสดงการจำแนก ตามองค์ประกอบการแสดง การพ้อนรำประเภทการแสดงหมู่ คือ การแสดง เพื่ออวดความพร้อมเพียงของทำรำ (สุรพล วิรุฬห์รักษ์, 2547, น. 295) มีลักษณะโครงสร้างของทำรำ โดยใช้สรีระในร่างกาย ลักษณะการใช้ไหล่ และศีรษะ ลักษณะการใช้แขนและมือ ลักษณะการใช้ขาและเท้า เพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการทำรำ แม่บทกะเหยิงโป่ว ซึ่งมาใช้ในการแสดง รำตงผู้หย่องเห่ปรากฏ ทำรำทั้งหมด 7 ทำรำ สอดคล้องกับสุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2547) ศึกษาเรื่องทฤษฎีนาฏยลักษณ์ กล่าวว่า การพ้อนรำประเภทนุ่นนวล

คือ การแสดงที่ผู้แสดงเคลื่อนไหวร่างกายด้วยพลังที่แฝงไว้ภายใน ไม่นำออกมาปรากฏให้เห็นชัดเจน จึงทำให้การรำดูนุ่มนวล (สุรพล วิรุฬห์รักษ์, 2547, น. 295) ซึ่งมีเอกลักษณ์ ที่โดดเด่นน่าทำรำแม่บทกะเหรี่ยงแบบดั้งเดิมมาใช้ในการแสดง และมีการนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทการแสดงรำตงผู้หย่องเห็นในส่วนองเท้า และสิ่งสำคัญที่ในการเริ่มต้นเพลงและลงจบของแต่เพลงในการแสดงรำตงผู้หย่องเห็น คือ ท่ารับ เป็นการการบ่งบอกการเริ่มต้นการแสดง และการจบการแสดงผ่านลักษณะของท่ารำ ในกระบวนการรำมีการจัดองค์ประกอบร่างกายและเทคนิคในการรำอย่างพมาอยู่เล็กน้อยแต่มีการผสมผสานการรำที่อ่อนช้อยงดงามตามเอกลักษณ์ของชาวกะเหรี่ยงโปว์

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยที่ควรเป็นประเด็นสมควรพิจารณา คือ

1. ผู้ที่จะวิจัยเรื่องเกี่ยวกับการแสดงรำตง ควรจะต้องลงมือฝึกปฏิบัติเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำวิจัย เพื่อจะได้เข้าใจเกี่ยวกับการแสดงรำตงผู้หย่องเห็นที่ถูกต้อง สามารถนำไปวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามการวิจัยได้อย่างสมบูรณ์

2. ควรมีการศึกษาการแสดงรำตงของหมู่บ้านกองม่องทะที่เหลือ อาทิ รำตงหม่องโย้ว รำตงมือซา และรำตงนองนุการี เพื่อเป็นการเก็บองค์ความรู้ของการแสดงพื้นบ้านกะเหรี่ยงบ้านกองม่องทะไม่ให้สูญหายไปจากภูมิปัญญาท้องถิ่น อันเป็นศิลปวัฒนธรรมประจำกองม่องทะ

เอกสารอ้างอิง

- เกิดศิริ นาคกร. (2563). *การกดไหล่*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- _____. (2563). *การกระดกเท้า*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- _____. (2563). *การก้าวข้าง*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- _____. (2563). *การก้าวเท้า*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- _____. (2563). *การเขย่งเท้า*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- _____. (2563). *การจับมือ*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- _____. (2563). *การตั้งวงบน*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- _____. (2563). *การตั้งวงบัวบาน*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- _____. (2563). *การเตะเท้า*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- _____. (2563). *การยกเท้า*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- _____. (2563). *การย่อเท้า*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- _____. (2563). *การเอียงศีรษะ*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.

- เกิดศิริ นาคกร. (2563). *ทำรำบลิักษณะที่ 1*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- _____. (2563). *ทำรำบลิักษณะที่ 2*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- _____. (2563). *ทำรำบลิักษณะที่ 3*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- _____. (2563). *ทำรำบลิักษณะที่ 4*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- _____. (2563). *ทำรำแม่บทกะเหรี่ยงโปว์ที่ปรากฏในการแสดงรำตงผู้หย่องแท้*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- _____. (2563). *ฝึกซ้อมการแสดงรำตงผู้หย่องแท้ก่อนบันทึกวีดิโอและบันทึกภาพทำรำ*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- ณัฐกานต์ บุญศิริ. (2548). *การแสดงพื้นบ้านของชาวกะเหรี่ยง: กรณีศึกษารำตงบ้านใหม่พัฒนาอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี*. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- ไพบุลย์ ช่วยบำรุงวงศ์. *ก้านันบ้านกองม่องทะ*. (สัมภาษณ์, 24 เมษายน 2562).
- มณฑล คงแถวทอง. (2538). *ชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงในจังหวัดกาญจนบุรี*. กาญจนบุรี: ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี.
- ยศ สันตสมบัติ. (2537). *มนุษย์กับวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิชุดา เจียมเจิม. (2554). *การศึกษาดนตรีกะเหรี่ยงบ้านป่าละอู ตำบลห้วยสัตว์ใหม่ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. [ปริญญาานิพนธ์ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2547). *หลักการแสดงนาฏศิลป์ปริทรรศน์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุริยา รัตนกุล และสมทรง บุรุษพัฒน์. (2538). *สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์
กะเหรี่ยงสะกอ*. นครปฐม: สำนักงานวิจัยภาษาและวัฒนธรรม.
- สมชาย ศรีสุข. (2556). *ประวัติ ชาติพันธุ์ ชนเผ่า กะเหรี่ยง จังหวัดกาญจนบุรี*.
ม.ท.ป.: ม.ป.พ.
- สังคีต จันทนะโพธิ. (2542). *คนภูเขาชาวกะเหรี่ยง*. นนทบุรี: ธารบัวแก้ว.